

СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО ВЛАСНОСТІ

Г.М. Запша

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Анотація. Обґрунтовано положення щодо необхідності світоглядного забезпечення розвитку відносин власності в системі сучасних ринкових трансформацій. Зроблено висновок, що саме власність формує якісні характеристики соціально-економічних систем, соціальну структуру, особливості політико-владного устрою, породжує надзвичайно складну систему економічних, політичних та інших інтересів, має істотний вплив на вибір вектору та механізмів суспільних трансформацій. На основі узагальнення різноманітних філософських течій простежено формування вихідних світоглядних позицій розвитку наукової думки щодо власності. Встановлено, що розвиток соціальної думки про власність відбувається під впливом релігії, що формує певну світоглядну систему духовно-моральних цінностей, включаючи ставлення людей до багатства та бідності, спільного чи індивідуального володіння майном, розпорядження своїми благами. Вивчено світоглядні підходи щодо ролі багатства та матеріальних благ як об'єктів власності в життєдіяльності людини в трактуванні трьох найпотужніших світових релігій (християнство, іслам, буддизм).

Ключові слова: власність; відносини власності; світогляд; філософський та релігійний світогляд.

Вступ. Важливість дослідження світоглядних положень щодо розвитку відносин власності спричинена глибинними змінами, що відбуваються в системі знань, принципів, цінностей, переконань та суджень суспільства;

необхідністю генерування ідей, вибору пріоритетів, утвердження нових ідеалів, формування суспільної думки, суспільної та особистісної поведінки, спрямованих на збалансування інтересів конкретної людини та суспільства в цілому. Адже саме власність формує якісні характеристики соціально-економічних систем, соціальну структуру, особливості політико-владного устрою, породжує надзвичайно складну систему економічних, політичних та інших інтересів, має істотний вплив на вибір вектору та механізмів суспільних трансформацій. Тому світоглядне забезпечення розвитку відносин власності як фундаментальної основи сучасних ринкових перетворень представляється актуальною науково-прикладною проблемою.

Аналіз останніх досліджень вказує на наявність численних наукових праць, в яких висвітлюються економічні, правові, філософські та інші погляди на власність. Так, Захаров В. М. розглядає специфіку філософського, економічного та правового змісту поняття «власність», співвідношення об'єктивних та суб'єктивних, політичних та економічних факторів розвитку відносин власності [1]. В статті Степаненко С.В. представлено глибокий науковий аналіз поглядів представників різноманітних економічних шкіл і філософських течій, які відтворюють еволюцію поняття «власність», слугують теоретичним та методологічним базисом формування сучасних підходів до розуміння сутності власності [2]. Серед монографічних досліджень в контексті проблематики даної статті слід виділити книгу Базилевича В.Д. та Ільїна В.В. «Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку», в якій автори всебічно висвітлюють філософію власності, її розуміння з позицій самореалізації людини, ролі інтелектуалізації власності в сучасну епоху інформаційного суспільства [3].

Завдяки дослідженням зазначених та інших авторів узагальнено надбання наукової думки щодо сутності категорії «власність», сформовано надійний науковий фундамент щодо трансформації відносин власності в практиці суспільних перетворень. Проте наявні наукові праці не в повній мірі розкривають системного прояву власності як загальнолюдської цінності та

загальнонаукової категорії, дискретно формують методологічні основи наукових досліджень відносин власності в системі сучасних ринкових трансформацій.

Мета дослідження полягає у вивченні категорії «власність» з позицій її історично і об'єктивно зумовленої загальнолюдської цінності; визначити вихідні основи світоглядного забезпечення розвитку відносин власності.

Результати досліджень. Наукова думка про власність формувалася на підставі узагальнення суспільної практики в процесі історичного розвитку епох від античності до сучасності в численних працях видатних мислителів, серед яких першопрохідцями, по праву, можна вважати Демокрита, Платона, Аристотеля. В рамках етичної та соціальної філософії Демокрита, що ґрунтувалася на демократичному за своїм змістом праві людей бути рівними, володіння благами сприймалося як необхідний засіб у їх природному прагненні до існування. Розглядаючи устрій ідеальної держави, Платон вбачав в приватній власності причину суспільних протиріч, визначав відношення різних верств суспільства до власності та влади, позбавляючи філософів та воїнів мати приватну власність і відповідно делегуючи їм повноваження щодо управління та захисту держави. Купцям, землеробам, ремісникам, або деміургам відводилась роль підлеглих, але наділених власністю. Таким чином конфлікт суспільних інтересів Платон намагався певною мірою вирішити через розмежування прав різних прошарків суспільства середньовікової доби щодо приватної власності. Подібно до вчення Платона, соціально-філософська концепція Аристотеля також включає проект ідеального суспільства, яке поділяється на два соціальні осередки, серед яких «одним за природою належить панувати, іншим – коритися». В контексті владно-політичної структури держави та взаємовідносин між рабами та їх повелителями, які від природи наділені владою, Аристотель використовує поняття «майно», «володіння», «господар», «користування» та визнає: «Власність, як загальне правило, має бути приватною; коли кожен має свій особливий інтерес, люди... краще

будуть рухатися вперед, оскільки кожен буде піклуватись про свою власну справу» [4].

Глибинні процеси формування капіталістичного способу виробництва в епоху початкового накопичення капіталу з її соціально-політичними, релігійними та економічним протиріччями слугували поштовхом до створення нових філософських концепцій щодо природи людської сутності, виникнення держави та ролі приватної власності. В рамках теорії суспільного договору, яка обґрунтовувала необхідність державної влади та пояснювала взаємовідносини людини і держави, англійський філософ Томас Гоббс намагався довести, що в природному стані (без утворення державної влади), характерною рисою якого є відсутність власності, бо те, що одні вважають по праву своїм, інші вважають належним собі, людина в своєму безмежному прагненні задовольняти потреби керується природнім егоїзмом, здатна на насилля, що є абсолютно нормальним, за Т.Гоббсом, проявом людської сутності. Тому, на думку філософа, вихід – в утворенні державної влади, бо саме вона має охороняти право на власність, «без захисту якої всяка інша людина мала б рівне право на те саме майно» [5,с.254]. Підтримуючи ідеї Т.Гоббса щодо гарантування державою природних прав людини на власність, життя і свободу, його співвітчизник філософ Джон Локк розвиває їх в напрямі гармонізації відносин особистості та держави, закладаючи тим самим підвалини концепції демократичного устрою суспільства. Виникнення власності Д. Локк пов'язує з прикладанням людської праці як невідчужуваної характеристики особистості, на яку крім людини ніхто не має права, до певних предметів, що дає право на привласнення матеріальних благ. Таким чином, вихідним моментом в процесі виникнення приватної власності за Д. Локком є людська праця [6, с.277-278].

Наукова спадщина видатного представника німецької класичної філософії І. Канта з питань власності полягає у дослідженні вольових та правових аспектів володіння, на підставі якого обґрунтовані юридичні підйоми приватної власності в правовій державі як об'єднаної суспільної волі

щодо права на володіння. І. Кант конкретизує об'єкти власності, що належать окремим особам чи суспільним утворенням, до яких крім матеріальних благ відносить «усяке вміння, ремесло, красне мистецтво чи науку», що використовуються людьми для свого існування [7,с.299].

В філософських поглядах Г. Гегеля простежується думка відносно «розумності та необхідності буржуазної системи і приватної власності», забезпечення свободи особистості і свободи власності. Г.Гегель характеризує наявність у людини власності як людську повноцінність, на противагу її відсутності у людини. Ним же передбачається необхідність правового захисту власності і саме в правовій площині повинні узгоджуватися інтереси і розв'язуватися конфлікти відносно власності як одного з споконвічних джерел соціальних протиріч [8;с.72,75,238]. Вивчаючи природу власності як абсолютного права вільної людини через поєднання своєї волі з речами на привласнення матеріальних благ, разом з тим, Г. Гегель досліджує соціальні сторони власності та особистості, розглядаючи таким чином власність в контексті суспільних відносин між людьми.

Ідеї свободи, справедливості, природності та святенності приватної власності, які не лише підкріплювалися теоретичними викладками мислителів, а й були суттєво захищені через законодавчі механізми та релігійні засоби впливу на суспільну свідомість були порушені французьким філософом П. Прудонем (1809-1865), який через критичне дослідження приватної власності доводив, що використовуючи в процесі виробництва природні ресурси, а також найману працю, яка винагороджується заробітною платою, що має короткотривалий зиск, власник привласнює матеріальні блага, здійснюючи тим самим крадіжку у суспільства [9;с. 64-88.] Обґрунтовуючи можливість досягнення суспільної справедливості лише на основі знищення крупної капіталістичної приватної власності, П. Прудон, разом з тим, не заперечує інституту власності як такого, вказуючи на її корисність і необхідність в «розумних» масштабах. Не зважаючи на певні протиріччя, що характеризують критику власності П.Прудонем, його

філософські погляди відіграли важливу роль в становленні теорії власності, яка розглядалася філософом не як винятково речовий (матеріальний) об'єкт, а через призму відносин між людьми щодо володіння матеріальними благами.

Критичні ідеї П. Прудона щодо капіталістичної приватної власності були підтримані і знайшли свій подальший розвиток в ранніх працях К. Маркса, який на основі глибокого та послідовного аналізу буржуазної політекономії та класичної філософії, а також узагальнення процесів становлення капіталістичного способу виробництва приходять до висновку про взаємозв'язок приватної власності та відчуження праці. «...приватна власність, – вказує К. Маркс, – виявляється, з одної сторони, продуктом відчуженої праці, а з іншої сторони, засобом її відчуження, реалізацією цього відчуження» [10, с.100-101]. Згідно економіко-філософської теорії Маркса власність є результатом відчуження праці, яке в свою чергу є наслідком суспільного поділу праці. Досліджуючи проблеми поділу праці в процесі еволюції суспільства від первіснообщинного ладу до комуністичної соціально-економічної формації, К. Маркс та Ф. Енгельс обґрунтували положення, що різні етапи поділу праці в історичному прогресі визначали відповідні форми власності, тобто відносини між членами суспільства з приводу їх відношення до засобів та результатів праці: «Різні ступені в розвитку поділу праці є разом з тим різними формами власності, тобто кожний ступінь поділу праці означає також і відношення індивідів один до одного відповідно їх відношенню до матеріалу, знарядь і продуктів праці» [11,с.20].

Розвиток соціальної думки про власність відбувається і під впливом релігії, що формує певну світоглядну систему духовно-моральних цінностей, включаючи ставлення людей до багатства та бідності, спільного чи індивідуального володіння майном, розпорядження своїми благами, поділу спадщини і т.і. Релігійна свідомість, основним змістом якої є віра в Бога та абсолютизація творіння вищих сил, формує головні етичні принципи та

моральні цінності, що мають певну специфіку в контексті конфесійної релігійної догматики і представлені у вигляді декаталога в християнстві, мусульманського права (шаріату) в ісламі та восьмирічного шляху удосконалення в буддизмі.

Християнське розуміння багатства як об'єкту власності найбільш цілісно представлено в Священному Письмі, де в біблейських оповідях Старого та Нового Завітів розкриваються істинна роль матеріальних та духовних благ. Зокрема, в Книзі Екклесіаста, або Проповідника (Старий Завіт) простежується думка про багатство як Господній дар обраним людям за служіння Богу і ближньому: «І якщо якійсь людині Бог дав багатство і майно, і дав їй владу користуватися ними і брати свою частку і насолоджуватися від праці своєї, то це – дар Божий» [12, с. 670]. При цьому наголошується на важливості для людини користуватися майном: «Бог дає людині багатство і майно і славу, і нема для душі його нестатків ні в чому, що б не побажала б вона; але не дасть їй Бог користуватися цим, а користується цим чужа людина: це – метушня і тяжка недуга!» [12, с.670]. Таким чином, християнська доктрина визнає багатство, майно, достаток як загальнолюдську цінність, певне благо, що визначає умови життєдіяльності людини, захищає людську гідність, позбавляє ролі пригнічених і принижених через відсутність засобів існування. В Біблії нема негативної оцінки багатство як такого. Разом з тим, Священне Письмо застерігає від надмірної уваги до матеріальних благ, засуджує жадібність, крадіжку, ненаситне прагнення збагачуватися: «Хто любить срібло, той не насититься сріблом; і хто любить багатство – тому немає користі від нього» [12, с.669]. Біблейське розуміння місії багатих полягає в їх служінні ближньому, в добрих справах. «Багатих ... перестерігай, – наставляє апостол Павло, – щоб вони не високо думали про себе і сподівалися не на багатство невірне, ... щоб вони благодіяли, багатіли добрими справами, були щедрі і товариські» [12, с.256]. Біблія закликає буди поміркованим у володінні, не переступати ту межу, коли прагнення до багатства відвертає людину від Господа і ближнього.

Згідно християнської концепції справжню насолоду людина отримує не в матеріальних благах, а у справах своїх: «...немає нічого кращого, як насолоджуватися людині справами своїми ...»[12, с.668]. Священне Письмо вчить, що крім матеріальних є такі нематеріальні блага як любов до Бога і ближнього, здоров'я, мудрість, завдяки яким людина духовно збагачується і цінність яких ставиться на вище місце: «Ліпша мудрість, ніж спадщина: вона корисна тим, що бачить сонце. Під захистом мудрості, як під захистом грошей; а перевага знання в тому, що мудрість дає життя тому, хто її має» [12, с. 11-12].

Мусульманське право, як сукупність духовних та культових правил і процедур, спрямоване на підтримку та захист певних цінностей шаріату (шляху праведного життя), до складу яких входять віра в єдиного бога Аллаха, що задекларовано постулатом – «Нема Бога, крім Аллаха, і Мухаммад – пророк його на Землі», а також життя, розум, продовження роду та власність. Ісламська ідеологія розглядає власність передусім як прояв інстинкту самозбереження, дозволяючи правовірним отримувати у власність все те, що є життєво необхідним для благополучного існування. За наявності певних заборон (спиртні напої, свинина та ін.) мусульмани можуть продавати, купувати, орендувати, успадковувати, дарувати різноманітні матеріальні блага. Серед п'яти основних обов'язкових для мусульман поведінкових законів – закят, тобто подання і пожертвування на користь всієї общини та бідних її членів. В Корані регламентуються питання розподілу спадщини між дітьми: «Аллах приписує відносно ваших дітей: «Синові належить частка, що дорівнює частці двох дочок» [13]. В загальному розумінні власність в мусульманстві це дозвіл Всевишнього на користування тими чи іншими об'єктами. Право на володіння матеріальними благами не пов'язується з споживчою корисністю речей, а витікає з волі Всевишнього отримувати їх людьми і розпоряджатися ними у відповідності до вимог шаріату. Іслам делегує державі повноваження щодо захисту приватної власності та передбачає застережні заходи щодо посягань на неї [13].

Буддизм як релігійно-філософське світосприйняття та духовна культура значної частини населення країн Центральної та Східної Азії формувався в процесі багатовікової полеміки між різними теоретичними течіями (тхеравада, сарваствивада, махасангхікі), результатом якої є сукупність класичних вчень про нірвану, карму, дхарму, чотири істини, «восьмирічний шлях» спасіння. Саме останній веде до найвищої цілі всіх віруючих – нірвани, тобто свободи від страждань, постійних перероджень, досягнення стану спокою, згасання, зникнення [14, с. 70].

Буддизм як і будь-яка інша сакральна ідеологія першооснову буття пов'язує з духовним початком. Проте, не з Богом, а з свідомістю людини, її внутрішнім психологічним станом. Тому власність на матеріальні блага як і весь матеріальний світ згідно постулатів буддизму розглядаються в площині індивідуальної свідомості, як складова психічного життя особистості, тобто є певними комбінаціями дхарм, які постійно змінюються. Багатство сприймається як позитивна карма – нагорода за смиренність, гуманність, мужність, благочестя, щедрість, любов до ближнього та інші чесноти, що мали місце в попередніх життях власника. Буддизм не заперечує багатство. Навпаки, розглядає його як ознаку величі, могутності, знатності та мудрості володаря за умови відсутності жадібності, надмірної прив'язаності до власності, прагнення розбагатіти за будь яку ціну, ненаситного бажання накопичувати. Буддизм виховує індиферентне ставлення до матеріальних благ, заохочуючи їх відчуження через меценатство, подаяння бідним, пожертвування монастирям, матеріальну допомогу рідним, паломництво до святих місць, проведення благодійних та суспільно-значущих заходів в інтересах різних верств населення. Такий підхід продиктований дотриманням в буддизмі принципу симетрії і порядку, того ідеального стану «золотої середини», що дозволяє уникати перекосів і крайнощів в суспільних відносинах: «Помірний добробут, відсутність прихильності до власності, пристрасного жадання багатства і азарту конкурентної боротьби, а також і уникнення убогості, що заставляє зосереджувати всі сили і помисли на

прожитку, – все це входить в буддійське поняття «серединного шляху» [15].

Таким чином, буддизм як релігійне вчення виходить з того, що матеріальні блага як об'єкт власності не мають своєї суті, бо існують лише у свідомості людини, є продуктом психічного сприйняття, яке постійно трансформується з одного стану в інший. Власність та багатство як символ щедрості та безкорисливості реалізуються саме через демонстрацію цих якостей і справжнє задоволення від володіння матеріальними благами полягає в можливості допомагати іншим. Разом з тим, багатство є ознакою певного соціального статусу, впливовості власника, що накладає на нього відповідні обов'язки.

Вивчення світоглядних підходів щодо ролі багатства та матеріальних благ як об'єктів власності в життєдіяльності людини в трактуванні трьох найпотужніших світових релігій, що охоплюють майже 60 відсотків населення світу (християнство – 33 %, іслам – 18 %, буддизм – 8 %) дозволяє зробити наступні узагальнення:

по-перше, при наявності значних духовно-ідеологічних розбіжностей даних релігійних доктрин як таких, спільним є сприйняття власності в якості необхідного блага, що визначає матеріальні умови існування людини, формує її гідність, автономність та можливості самоутвердження;

по-друге, будь яке з розглянутих релігійних вчень не абсолютизує матеріальні цінності, застерігає від надмірного прагнення збагачення, засуджує скупість, виховує стриманість у споживанні матеріальних благ, заохочує щедрість та використання власності для допомоги нужденним. Власність, таким чином, повинна приносити користь не лише окремим особистостям, а бути благом для всього суспільства, тобто має виконувати важливу соціальну функцію;

по-третє, формуючи в цілому нейтральне відношення людини до власності, світові релігії разом з тим розглядають наявність матеріального достатку як спосіб винагороди за праведний спосіб життя, як символ

мудрості володаря, що свідчить про те, що власність посідає чільне місце в системі суспільно-релігійних цінностей.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За всієї неоднозначності філософських, релігійних, економічних та інших трактувань власності, головним є те, що протягом всієї суспільної еволюції вона залишається однією з фундаментальних основ людського буття. Власність відображається в свідомості як загальнолюдська цінність, що має надзвичайно велике значення в становленні і розвитку як окремої особистості, так і суспільства в цілому. З особистісних позицій власність виступає в якості фактору гідного існування людини в об'єктивно визначених природних, історичних та ментальних умовах, сприяє утвердженню її самодостатності та здатності до саморозвитку. З огляду на суспільний розвиток, власність є його продуктом і, одночасно, однією з рушійних сил, бо виступає суттєвим та необхідним явищем, що визначає спосіб виробництва матеріальних благ та надбання цінностей нематеріального характеру і в силу свого суперечливого змісту генерує імпульси (потреби, інтереси, мотиви) суспільного прогресу. Тому з загальнонаукових, філософських позицій власність це об'єктивна дійсність, що відбивається в свідомості особистості і проявляється у її суспільній поведінці по відношенню до суб'єктів та об'єктів власності [16]. Перспективи подальших досліджень пов'язані з необхідністю науково-прикладного опрацювання напрямів світоглядного забезпечення розвитку відносин власності в системі сучасних ринкових трансформацій.

Література

1. Захаров В. М. Социально-философское определение собственности / В. М. Захаров // Вестник Челябинского государственного университета. Философия. Социология. Культурология. Вып. 20. – 2011. – № 2 (218). – С. 23-31.
2. Степаненко С.В. Исторична еволюція поняття «власність» (від Арістотеля до неоінституціоналістів) / С. В.Степаненко // Економіка України.

– 2011. – № 9. – С. 76–91.

3. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку: монографія / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. – К.: Знання, 2008. – 687 с.

4. Аристотель. Сочинения. В 4 т. [Текст] / Аристотель; ред. и вступ. сл. З. Н. Микеладзе. – М.: Мысль, 1975 – 1983. – Т.2. – 1978. – 688 с.

5. Гоббс Т. Левиафан, или материя, форма и власть государства церковного и гражданского. Соч. В 2-ч т. Т.2. / Т. Гоббс. – М.: Мысль, 1991. – С. 3–545.

6. Локк Джон. Сочинения в 3-х томах. [ред. и сост. А.Л. Субботин] / Джон Локк. – М.: Мысль, 1988. – Т.3. – 668 с.

7. Кант И. Сочинения на немецком и русском языках. – Трактаты и статьи (1784–1786): в 2 т. / И. Кант. – Т. 1. – М., 1994. – 700 с.

8. Гегель, Георг Вильгельм Фридрих. Сочинения / Гегель ; пер. Б. Столпнера. – М. ; Л. : Соцэкгиз, 1929. – Т. VII : Философия права. – 1934. – XV, [1]. – 380 с.

9. Прудон П.Ж. Что такое собственность? или Исследование о принципе и власти. Бедность как экономический принцип; Порнократия, или Женщины в настоящее время / П'єр Жозеф Прудон. – М.: Республика, 1998. – 367 с.

10. Маркс К. Сочинения / К. Маркс, Ф.Энгельс. – Т.46. Ч.1./К. Маркс, Ф. Энгельс. – М.: Издательство политической литературы, 2-е изд. 1968.– 317 с.

11. Маркс К. Німецька ідеологія / К. Маркс, Ф. Энгельс // Твори. Т.3. – К.: Державне видавництво політичної літератури УРСР, 1959. – С.7–521.

12. Библия. Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета. Т.В.С. 217 Kingston Road, London, SW 19 3NN (Екклесіаст Гл.5, с. 670 (17 Еккл. 2,24).

13. Сура №4 «АН-Нисаа» (Женщины) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://umma.ru/tafsir/86-sura-4-lan-nisar-zhenshhiny>

14. Таранов П.С. 150 мудрецов и философов / П. С. Таранов. – Симферополь-Запорожье : Нарус-М, 2000. – 848 с.

15. Сущность Буддизма. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vseobuddizme.ru/index.php/chto-takoe-buddizm/122-sushchnost-buddizma>.

16. Запша Г.М. Власність як загальнонаукова категорія та загальнолюдська цінність / Г.М. Запша // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – №1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_1_42.pdf

АННОТАЦИЯ

Запша Г.Н. Мировоззренческие аспекты развития научной мысли о собственности

Обосновано положение о необходимости мировоззренческого обеспечения развития отношений собственности в системе современных рыночных трансформаций. Сделан вывод, что именно собственность формирует качественные характеристики социально-экономических систем, социальную структуру, особенности политико-властного устройства, порождает чрезвычайно сложную систему экономических, политических и других интересов, оказывает существенное влияние на выбор вектора и механизмов общественных трансформаций. На основе обобщения различных философских течений прослежено формирование исходных мировоззренческих позиций развития научной мысли относительно собственности. Установлено, что развитие социальной мысли о собственности происходит под влиянием религии, которая формирует определенную мировоззренческую систему духовно-нравственных ценностей, включающих отношение людей к богатству и бедности, общественному или индивидуальному владению имуществом, распоряжению своими благами. Изучены мировоззренческие подходы к роли богатства и материальных благ как объектов собственности в жизнедеятельности человека в трактовке трех крупнейших мировых религий (христианство, ислам, буддизм).

Ключевые слова: *собственность; отношения собственности; мировоззрение; философское и религиозное мировоззрение.*

SUMMARY

Zapsha G.N. *Philosophical aspects of scientific thought about property*

Abstract. *Grounded philosophical position of the need to ensure the development of property relations in modern market system transformations. The conclusion is that ownership creates the qualitative characteristics of social and economic systems, social structure, features of the political and ruling system generate extremely complex system of economic, political and other interests, has a significant impact on the choice of vector and mechanisms of social transformation. Based on the synthesis of various philosophical currents traced the initial formation worldview of scientific opinion about property. It was established that the development of social thought about property is influenced by religion, which forms a certain ideological system of spiritual and moral values, including people's attitudes to wealth and poverty, common or individual property, disposal of their goods. Studied the philosophical approaches to the role of wealth and material goods as objects of property in human activity in the treatment of the three most powerful world religions (Christianity, Islam, Buddhism).*

Keywords: *ownership; property relations; world; philosophical and religious outlook.*